

DRIFTSLEDELSE – ”OM HALER”

Er der forhold omkring driftsledelse vedrørende halebid, der giver udfordringer i besætningen?

JA **NEJ**

Tjek, at der er en strategi for handling, ved tegn på begyndende halebidning og at personalet ved, hvordan de skal gribe ind

Hvis der opstår halebid, er det vigtigt at opdage det hurtigt, så antallet af grise, der bides, og alvorsgraden af halebidene begrænses.

Personalet – også dem der passer grisene i weekenden – skal kende tegnene på halebid og være bekendt med besætningens strategi for, hvordan et begyndende udbrud af halebid i en sti skal håndteres.

Den besætningsansvarlige skal opfylde kravet om uddannelse, dvs. gennemført landbrugsuddannelse eller supplerende kursus i dyrevelfærd.

Tjek, om grisene har hængende eller gemte haler

Har du restriktiv vådfodring, så er det i forbindelse med fodring nemt at se, om der er grise med ”hængende haler.

Har du fodring efter ædelyst, er det ikke til at se alle haler fra gangen, og derfor bør du finde en rutine, hvor du kan kontrollere haler. Det kan være samtidig med normal inspektion af grise og sti, men husk at afsætte tid til at holde fokus på netop halerne i løbet af denne inspektion.

Grisene kan godt sænke halen i en situation, hvor de pludseligt bliver utrygge, f.eks. når du kommer ind i stien eller står i nabostien – men de skal hæve halen igen.

Hvis der er én eller flere grise i stien med hængende eller gemte haler, bør halen tjekkes for halebid – enten friske eller med sårskorpe. Observeres grise med halebid, tildeles ekstra rode- og beskæftigelsesmateriale for at undgå en stigning i haleskader eller deciderede halebidsudbrud.

Dette er anbefalinger/vejledende – så vurder ud fra grisenes adfærd, sundhed og produktionsresultater, hvad der er det mest rigtige i netop jeres stald og stier.

Halebidsudbrud - hvad du bør gøre straks og senere samme dag

Hvis der i en sti observeres flere grise med blod eller friske sår på halen, er et halebidsudbrud i gang. I disse tilfælde kan blod nogle gange observeres på inventaret eller på grisenes tryner.

Følgende tiltag anbefales:

- Giv halm, papirsække eller andet med stor interesse for grisene for at flytte fokus fra halerne.
- Halebidte grise behandles og flyttes til sygesti i henhold til besætningsdyrlægens anbefalinger.
- Hvis der kun er én enkelt eller få bidte grise, og det ikke er alvorlige bid, så vurder om du vil lade de bidte grise blive i stien.
- Tag "hale-bideren" ud af stien, hvis du kan finde den. Halebideren kan ofte udpeges ved at observere grisene ude fra gangen i ca. fem minutter – hvis ikke må du forsøge igen senere. Et bid i en hale kan ofte høres, og du kan træne dig i at "lytte dig til halebid". Lyt efter det pludselige, korte hyl, som når en gris uventet bliver udsat for smerte.
- Tjek, hvad der kan være årsag til halebidningen. Kontrollér foder, vand og nærmiljø og ret om muligt de ting, der er galt. Er der flere stier med halebid, synes det oplagt, at der er en systematisk fejl et sted. F.eks. staldklima eller noget fodringsrelateret.
- Markér stier med halebidte grise, så andet personale er klar over, at her er halebid.
- Vend tilbage til stien 3-4 timer senere og se, om blodet er mørkt i farven og med begyndende skorpedannelse. Er der fortsat friske sår i stien, må du øge indsatsen med mere og andet R&B samt fokus på at fjerne bideren eller de bidte grise.

- ✓ Når der ER opstået halebid i en sti, skal de tildelte materialer have en høj beskæftigelsesværdi for at standse den uønskede adfærd. Kendetegnende ved disse materialer er, at de er manipulerbare, foranderlige og destruerbare. Det kan være papirsække, halm, wrap, reb, juletræer mv.

Dette er anbefalinger/vejledende – så vurder ud fra grisenes adfærd, sundhed og produktionsresultater, hvad der er det mest rigtige i netop jeres stald og stier.